Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

DAVID HOCKNEY'İN ESERLERİNDE GÜNDELİK NESNELER VE POPÜLER KÜLTÜR İMGELERİ

Evrim ÖZESKİCİ[1]

[1]Doç., Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, evrimozeskici@gmail.com ORCID: 0000-0003-1491-3487

Özeskici, Evrim. "David Hockney'in Eserlerinde Gündelik Nesneler ve Popüler Kültür İmgeleri". ulakbilge, 60 (2021 Mayıs): s. 730–739. doi: 10.7816/ulakbilge-09-60-05

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; David Hockney'in gündelik nesneleri eserlerinde ele almasının nedenlerini araştırmak ve aynı zamanda popüler kültür ile gündelik nesneler arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymaktır. Böylece hem Hockney ile çağdaşları arasında ne gibi farklılıkların olduğu saptanacak hem de Pop sanatçılarının popüler kültürü eserlerine nasıl yansıttıkları belirlenecektir. Araştırma kapsamında David Hockney'in eser çözümlemeleri yapılmıştır. Henri Matisse, Andy Warhol ve Fikret Mualla gibi sanatçıların eserlerine yer verilerek; konuyla ilişkisi ortaya konulmuştur. Bu araştırmanın konusu; sanatta gündelik nesnelerden yola çıkılarak güncel olayların eleştirilmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu yüzden gündelik nesneler ve popüler kültür imgelerine referans olabilecek sanatçılar ve dönemler araştırılmıştır. Araştırmanın problemleri şu şekilde sıralanabilir: David Hockney'i çağdaşlarından ayıran özellikleri nelerdir? David Hockney sanatında gündelik nesnelere neden ihtiyaç duyar? Gündelik nesneler ve popüler kültür arasında nasıl bir ilişki vardır? Sanatta gündelik nesneler popüler kültürün bir ürünü müdür? Hockney ile Matisse'in eserleri hangi bağlamda benzerlik gösterir? Gündelik nesnelerin Duchamp'la bağlantısı nedir? Sanatta gündelik nesneler modern sanatın bir eleştirisi midir? Tüm bu soruların yanıtları; David Hockney'in eserleriyle birlikte popüler kültür imgelerine ve günümüz sanatına ışık tutacağı umulmaktadır. Böylece modernizmle birlikte sıkça kullanılan; "sanat ve hayat" birlikteliğine, günümüzde bir kez daha farkındalık sağlanmak istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Popüler kültür imgeleri, gündelik nesneler, David Hockney, kitle kültürü, sanat ve hayat

Makale Bilgisi:
Geliş: 25 Mart 2021 *Düzeltme: 9 Mayıs 2021* *Kabul: 17 Mayıs 2021*

© 2021 ulakbilge. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Gündelik nesneler popüler kültürün bir imgesidir. Aynı zamanda gündelik nesneler kültürün de bir parçasıdır. Tıpkı Marcel Duchamp'ın *readymades* serilerinde olduğu gibi gündelik nesneler yaşanılan sürecin bir göstergesidir.

> Pop Art, günlük konuları, günlük hayatta sıkça kullanılan basit nesneler üzerinden ele alırken plastik sanatlar için önceden tayin edilmiş malzemelere bağlı kalmamaya da özen göstermiştir. Kuşkusuz ki, bunlar sanat tarihi açısından önemli birer yeniliktir. Yine de dikkatli bakıldığında görülecektir ki sanat eserinde ticaret, reklam ya da medya ile ilgili günlük kullanım nesnelerinin konu edilmesi ya da bu sırada malzeme çeşitliliğine gidilmesi Pop Art ile başlamamıştır (Kalfa, 2019: 177).

Pop sanatıyla birlikte gündelik nesneler; popüler kültürden beslenerek yorumlanmıştır. Bu yüzden gündelik nesneler ve popular kültür kavramlarını sadece Pop sanatıyla ilişkilendirmek doğru değildir. Pop sanatı içerisinde David Hockney önemli bir sanatçıdır. Eserlerinde popüler kültürün imgelerini kullanarak gündelik nesnelerle birleştirmektedir. Sanatında farklı malzemeleri kullanarak ve inceleyerek eserlerini oluşturur.

> Hockney meslek hayatı boyunca araştırmalarında tarihi ve yeni teknolojiler kullanarak, film, video, tiyatro, opera, baskı resim, çizim, fotoğrafçılık, ve resim gibi çeşitli uygulamaları benimseyerek sorgulayıcı yaklaşımlar ve stilistik geçişlerle teknolojileri keşfeden tanınmış bir sanatçı. David Hockney aynı zamanda perspektif dikkate alınarak çizilmiş yapılar ve mekânsal simgelemeler üzerine araştırmalarıyla tanınıyor (https://www.researchgate.net/publication/316165851).

Eleştiri, teknoloji, reklam ve imaj kültürü Hockney'in eserlerinde sıklıkla yer almaktadır. Andy Warhol, Roy Lichtenstein ve Claes Oldenburg gibi çağdaşlarından farklı olarak Hockney; eserlerinde doğaya ve günlük yaşam konularına daha çok önem vermiştir. Warhol eserlerinde popüler kültürün karakterleri üzerinden bir yoruma ulaşırken; Hockney ise yaşamın anlık görüntülerini sorgulamıştır. Dolayısıyla Hockney'in eserlerinde doğanın ve yaşamın çözümlemesi yapıldığı söylenebilir. Aynı zamanda konularını diğer çağdaşlarına göre çok daha geniş tutmuştur. Pop sanatının 1960'lı yıllarda ortaya çıkmasıyla birlikte natüralist yaklaşım ve geleneksel malzeme kullanımı yerini farklı malzemelere ve kolajlara bırakmıştır. Richard Hamilton'un *Günümüz Evlerini Bu Kadar Farklı ve Bu Kadar Baştan Çıkarıcı Yapan Nedir?* isimli eserindeki kolaj çalışmasında ya da Andy Warhol'un *Campbell's Soup Cans* isimli otuz iki tuvalden oluşan düzenlemelerinde olduğu gibi, o dönemlerde farklı teknikler kullanılmaya başlanmıştır. Genellikle bu süreçten itibaren geleneksel tuval resminden ve estetik yönelimlerden uzaklaşılmıştır. Hockney ise eserlerindeki renk kullanımı ve biçimsel yaklaşımı ile natüralist yaklaşımı devam ettirmiştir. Bu nedenle çağdaşları arasındaki bir diğer farklılık; eserlerinde melez bir yaklaşım geliştirmesidir.

Araştırmada David Hockney'in eserlerindeki gündelik nesnelerin; renk, biçim ve mekan ilişkisi üzerinde durulmuştur. Ayrıca gündelik nesnelerin popüler kültürde neden önemli olduğu sorgulanmıştır. Sanatçının refarns aldığı sanatçılar ve dönemleri üzerinde durulmuş olup; ilgili sanatçıların eser analizleri karşılaştırmalı olarak yapılmıştır. Böylece araştırmada seçilen sanatçılar ile birlikte; onların hazır nesnelere yönelimindeki farklılıkların ve benzerliklerin neler olduğuna ilişkin açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Popüler Kültür İmgeleri: Gündelik Nesneler

Popüler kültür ve gündelik nesne arasında doğrudan bir ilişki vardır. Popüler kültür denilen kavram her dönemin koşullarına göre farklılık göstermektedir. Bu yüzden gündelik nesneler ve sanat ilişkisi; toplumsal, ekonomik ve kavramsal açıdan değerlendirilmesi gereken bir konudur. Popüler kültür imgeleri, evrensel kültürden farklı bir konudur. Popüler kültür Pop sanatıyla birlikte gündeme gelmiştir. Aynı zamanda tüketim nesneleriyle ilişkilendirilmiştir. Tüketim nesneleri gündelik yaşamın bir parçası haline geldiğinde; 1960'lı yıllardan itibaren tüketim nesnelerine bağımlı bir toplum oluşmaya başlamıştır. Bu durum hazır nesnelerden kişilere kadar etkisi altına alan bir duruma dönüşmüştür. Pop sanatının ortaya çıkmasının temel nedeni; popüler kültür imgelerine eleştirel ve kavramsal bir bakış açısıdır. Pop sanatıyla kapitalizm, tüketim kültürü ve hazır nesne arasında doğrudan bir ilişki vardır. Bu yüzden Pop sanatçıları popülar kültür imgelerini yakından takip eder.

> Sanattan çok sanatta bir yenilik olarak benimsenen Pop; kullandığı sanat gereçlerinin izleyici tarafından, kendi tüketim kültürünün bir ürünü olarak benimsenmesinden kaynaklanıyordu. Kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve yaygınlaşması, sosyo-ekonomik koşullar değişse de sonuçta Pop sanatçıların kendileri de, içinde yaşadıkları "tüketici toplum"un bir parçasıdırlar (Tunç, 2003: 115).

Bu yüzden eserlerde çoğu zaman tüketim toplumuna ve hazır tüketim ürünlerine yönelik bir eleştiri vardır. Tıpkı *Brillo Kutusu*'nda olduğu gibi ticari ürünler yeniden tasarlanmış ve sanat eseri olarak sunulmuştur. Böylece eserde

değer ve kazanç ilişkisi gündeme getirilerek topluma yönelik bir eleştiri yapılmıştır. Andy Warhol bu eseriyle birlikte diğer eserlerinde de çoğaltım tekniğini kullanmıştır.

> Andy Warhol, resimlerinde serigrafi tekniğini kullanmıştır. İşlediği konular, film yıldızları (Marilyn Monroe, Elvis Presley, Elizabeth Taylor gibi ünlüler), Amerikan toplumunun çok iyi bildiği kişiler, suçlular, otomobil kazaları, elektrikli sandalyelerdir. Warhol bu konularla makineleşmiş toplumu yansıtmıştır. Tekrarlanan bu imgeler seyircide sıkıcı ve monoton bir görünüm yaratmıştır (Ataseven, 2017: 292).

Böylece Warhol eserlerinde; hem ünlülere hem de popüler kültür imgelerine (günlük nesneler üzerinden) neden yer verdiği anlaşılmıştır.

Resim 1. Andy Warhol, *Yeşil Coca Cola Şişeleri*, Tuval üzerine akrilik, screenprint ve graphite kalem, 1962, 210.2 × 145.1 cm.

Andy Warhol'un *Yeşil Coca Cola Şişeleri* isimli eseri hazır nesnelerin sanata dahil edilmesine örnek olarak gösterilebilir. Eserde coca cola şişeleri farklı tonlarda çoğaltılmış ve tekrarları yapılmıştır. Warhol burada topluma yönelik bir eleştiri yapmaktadır. İzleyiciye; hazır tüketim ürünlerinin yaşamın parçası olduğu düşüncesini sorgulatmaktadır. Medya kültürüne ve kitle toplumuna karşı bir öz eleştiri de bulunmuştur. Böylece Duchamp'la birlikte Warhol hazır nesneler üzerinden birleşmişlerdir. Duchamp endüstriyel nesneleri; sanat ve yaşam arasında köprü kurarak kavramsal bir temele oturtmuştur. Warhol ise eserlerinde bu nesneleri; popüler kültür ve kitle kültürü üzerinden sorgulatmıştır. Bu nedenle Pop sanatçılarının kavramsal çıkış noktası Duchamp'ın hazır nesnelerine dayandığı iddia edilebilir.

Resim 2. David Hockney, *Boya Arabası*, Fotoğrafik kolaj, 1985, 104,14x154,94 cm.

David Hockney'in *Boya Arabası* isimli eseri gündelik nesneleri konu almıştır. Bir ressamın resim yaparken kullandığı boya arabası, Hockney için sanat nesnesine dönüşmüştür. Popüler kültür ve gündelik nesneler arasındaki bu durum; sanat nesnesi ile açıklanabilir. Diğer bir ifadeyle; nesne ve sanat nesnesi farklı kavramları işaret eder. Eserdeki nesne boya arabasıdır. Ancak esere yansıyan nesne; artık bir sanat nesnesine dönüşmüştür. Sanatçi nesneye karşı fikirsel ve kavramsal bir bağlam yansıtmıştır. Kompozisyondaki soyutlamalar ve biçimsel deformasyonlar, sanatçının dönüşüme uğrattığı başlıca özelliklerdir. Bu yüzden gündelik nesneler ister endüstriyel bir ürün ister doğal objeler olsun, sanatçının eserine yansıdığı andan itibaren farklı bir kimliğe düşünebilmektedir.

Her iki sanatçının eser analizlerinden anlaşıldığı üzere eserlerinde gündelik nesnelere yer vermelerinin nedeni sanat ve hayatı birleştirmektir. Bu nedenle sanatçılar; Duchamp ve sonrasında yaşama daha çok dahil olarak her türlü malzeme üzerinden kavramsal fikirleri geliştirme fırsatı bulmuşlardır. Görüldüğü üzere her iki eser de farklı tarz ve süreçlerde yapılmıştır. Ancak fikirsel ve kavramsal yaklaşım bağlamında ortak noktaları vardır. Hazır nesneler gündelik hayatın bir parçası olmasıyla birlikte toplum yaşamına daha çok dahil olunmuştur. Böylece sanat ve hayat arasındaki sınırlar erimiştir. Sanattaki estetik beğeni yargısı yerini eleştiriye bırakışmıştır.

David Hockney: Deformasyon ve Soyutlama

David Hockney'in sanatındaki en önemli ayrım; deformasyon ve soyutlama eğilimi olduğu iddia edilebilir. Çünkü sanatçının 1980'li yıllardan itibaren yapmış olduğu eserlerin çoğunda sadece renklerdeki etkilerle değil aynı zamanda bilinçli yaptığı deformasyon ve soyutlama eğilimiyle de öne çıkmaktadır. Bu durum Picasso'nun gündelik nesnelerle oluşturduğu kolaj tekniklerindeki soyutlamalar ve deformasyonlar ile açıklanabilir. Modernizmin babası Cezanne'nın geliştirdiği biçimsel soyutlamayı Picasso, eserlerinde geometrik soyutlama yaparak kendisinden sonraki bir çok sanatçıya ilham kaynağı olmuştur. David Hockney bu sanatçılardan birisidir. Kendisi de kübist formlarla popüler imgeleri bütünleştirerek Pop sanatında yeni bir sayfa açmıştır. Dolayısıyla onun resimleri diğer çağdaşları gibi ikonlardan, popülist karakterlerden ve popüler nesnelerden oluşan bir düşünce biçimi ortaya koymaz. Evrensel değerleri ortaya koyan ve kültürel değerleri de içeren çok yönlü bir perspektif izlediği görülür. Hockney'in farklı dönemlerinde portre serilerine de sıkça rastlanır. Hockney her ne kadar Pop sanatçısı olsa da ele aldığı konular ve sanatında gösterdiği yenilikler ile akımın sınırlarını aşmıştır.

Resim 3. David Hockney, *Otoportre*, Kağıt üzerine baskı, 1986, 55.6 × 21 cm.

Hockney'in *Otoportre* isimli yapıtı bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bu eserinde kübist form, renk ve biçim ilişkisini Picasso'nun eserlerinden referans aldığı söylenebilir. Ancak kübist form ve biçim ilişkisini popüler kültürün imgeleriyle harmanlayarak sanatta yenilik getirmiştir. "Haziran 1986, Otoportre'sinde diklemesine yerleştirilmiş iki kağıda, sanki yirminci yüzyılın başlarındaki modernizmin David Hockney'nin kendisi olmak için en özgür ve kolay yol değilmişçesine izlenimini uyandırarak, kendi yüzünü tıkıştırıyor" (https://www.villagevoice.com/2021/03/16/decades-of-drawing-reveal-a-quieter-david-hockney/). Görüldüğü üzere eserdeki deformasyonlar ve soyutlama eğilimi kübistlere oldukça yakındır. Bu sebeple sanatçının 1990'lı yıllardan itibaren yapmış olduğu eserlerinde; hem Kübizmin hem de Pop sanatının birlikteliğinden ortaya çıkan melez bir yönelim çok daha baskındır. Ayrıca araştırma kapsamında; Hollandalı ressam Rembrandt'ın eserlerindeki tekniklerden etkilendiği ortaya çıkmaktadır.

> Rembrandt ve Picasso gibi, ikisi de burada iyi niyetle denetleyen kişilikler olarak (çizginin üstadı, fevkalade Ingres'de olduğu gibi), Bay Hockney sürekli kendini gözden geçiriyor ve deneysel üretiyor. Kalemden, dolma kalem ve mürekkebe, karakalemden, pastel boyaya, sulu boyadan guaj boyaya, eskizden taş baskıya, fotoğraftan kolaja, iPhone ve iPad'de fotoğraflara, yeteneğiyle uyuşamayan neredeyse hiçbir araç yok (https://www.wsj.com/articles/david-hockney-drawing-from-life-review-a-lesson-in-aging-gracefully-11609588800).

Dolayısıyla David Hockney tek bir tekniğe ve döneme sabit kalmamıştır. Eserlerinde gündelik nesneleri konu edinerek her türlü tekniği denemiş; geleneksel malzemelerde güncel yaklaşımlar geliştirmiştir. *Three Sunflowers And A Bottle of Wather (1996), Small Santa Monica & The Bay From the Mountains (1990)* ve *Red Potsin The Garden (2000)* isimli eserleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Hockney'in Rembrandt ve Picasso gibi sanatçıları referans alarak deneysel çalışmalar yapması, Popüler kültürün temel öğelerini geleneksel boya resmiyle yorumlaması, gündelik nesneleri yapbozuma uğratarak topluma yönelik eleştirileri getirmesi sanatta yenilik olarak değerlendirilebilir. Ayrıca 1960'lı yıllardan itibaren ortaya çıkan Fluxus, Kavramsal ve Minimal sanatların etkisiyle uzun süre unutulan boya resminin Hockney tarafından ele alınması; günümüz sanatına katkı sağlayan önemli gelişmeler olarak düşünülebilir.

David Hockney, Henri Matisse ve Fikret Mualla'nın Eserlerindeki Gündelik Nesneler

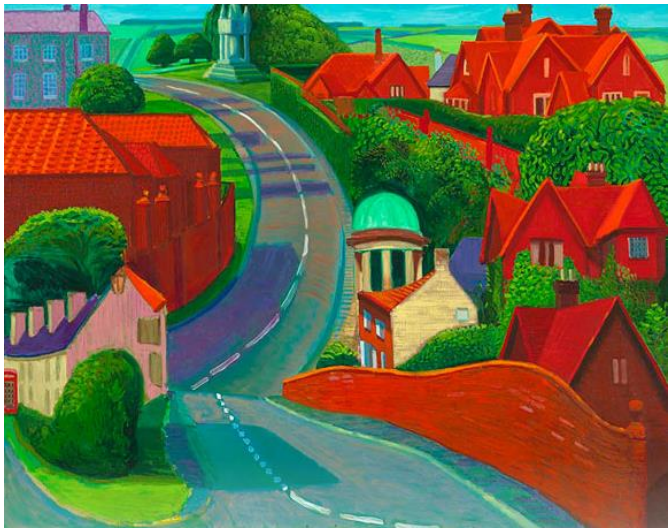
David Hockney'in eserlerindeki göstergeler önemli bir yer tutar. Geleneksel ve çağdaş öğeleri sembolik anlamlarla bütünleştiren sanatçı; figüratif ve renkçi bir üsluba sahiptir. Konularını günlük hayattan ve yaşamın olağan anından alır. Bunun yanında çalıştığı bir konuyu belirli bir zaman sonra tekrar dönerek yeniden incelemektedir.

> David Hockney için çizim yapmak aşinalıktan geliyor: portreleri birini derinlemesine ve iyice tanıma arzusunu ifade ediyor ve karşılıyor. Altmış yıllık meslek hayatında ona en yakın olanlara tekrar tekrar geri dönmüş, her birini öyle bir sıklıkla çizmiş ki, her portre zaman içerisinde yapılan bir sohbetin bir kırıntıları hissini vermiş: bazen nerede bıraktılarsa oradan devam etmişler, bazen de uzun süre unuttukları bir konuya geri dönmüşler (https://www.theartsdesk.com/visual-arts/david-hockney-drawing-life-national-portrait-gallery-review-anatomy-love).

Böylece ele aldığı konular sürekli güncelliğini koruyarak devam etmiştir. Çağdaşlarından farklı olarak Hockney'in geleneksel yaklaşımı, boya resmini sürdürmesinden kaynaklanır. 1950'li ve 1960'lı yıllar hem Amerika'da hem de İngiltere'de Pop sanatının etkin olduğu bir süreçtir. Aynı zamanda avangard görsel kültürün yoğun olarak yaşandığı yıllardır. Dönemin toplum yapısı kitlesel medya kültürünün odağındadır. Bu yüzden Hockney'in yapıtlarında gündelik nesneleri kullanması; sanat ve hayatı birlikte ele aldığını gösterir. Hockney sanatıyla ilgili ve gündelik nesnelere olan yaklaşımını şöyle ifade etmektedir:

> O zamanda insanlar neye benzediğini bile bilmiyorlardı. Ve ben oradayken otoyollardan bazılarını hala bitirmeye çalışıyorlardı. İlk hafta içerisinde gökyüzüne doğru giden otoyol rampası gördüğümü hatırlıyorum, ve bir anda aklıma geldi: "Tanrım, buranın kendi Piranesi'sine ihtiyacı var; Los Angeles'in Piranesi'si olabiliyordu, dolayısıyla ben de buradayım! (Stephens ve Wilson, 2017: 67).

Sanatçının kendi ifadesinden anlaşıldığı üzere; gördüğü ve izlediği olayları bir dönüşüm içerisinde aktarmıştır. Dolayısıyla görüntünün nesnel kimliğini kendi ifadesine göre değiştirerek kavramsal bir yaklaşım geliştirmiştir. Eserlerindeki nesnelerin renklerini, biçimlerini ve kimliklerini bilinçli olarak değişikliğe uğrattığı söylenebilir. Bu yüzden onun resimlerindeki görüntüler ile doğanın görüntüleri farklıdır.

Resim 4. David Hockney, *Sledmere'den York'a Giden Yol*, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1997, 121,92 x 152,4 cm.

Hockney'in *Sledmere'den York'a Giden Yol* isimli eseri bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Eserdeki renk ve biçimlerin kurgulanması oldukça farklıdır. Resimdeki renk alanları; değişen kültürlerin ve teknolojilerin insan hayatında yarattığı etkilerin bir sembolü olarak aktarılmıştır. Bu yüzden renkler, kitle kültürünün psikolojik yansımalarına dönüşmüştür. Biçimler ve renk kombinasyonu estetik algının ötesine taşarak eleştirel bir tavırla resmedilmiştir. Renklerin dinamizmi ve biçimlerdeki deformasyonlar ekspresyonistleri büyük oranda çağrıştırmaktadır. Renkler bu bakımdan popüler kültürün bir imgesidir. Eser izleyiciye doğal olandan yapaylığa bir çağrışım yapmaktadır. Diğer bir ifade ile tüketim kültürünün temsili bir yansıması ele alınmış ve eleştirisi yapılmıştır.

Hockney'in eserlerinde dikkat çeken bir diğer özellik; fovist renk kullanımıdır. "1980'lere tarihlenen bu resimlerinde geometrik mekân kurgulamalarının yanı sıra fovist renk paleti de resimlerinde öne çıkan teknik özellikler olmuştur" (Temel, 2014: 131). Bu bakımdan 1980'li yıllardan itibaren yaptığı resimlerde Henri Matisse'in eserlerindeki hem natüralist yaklaşımı hem de ışığın, fırça vuruşlarının ve kompozisyonun uygulanışı bakımdan benzerlik gösterir.

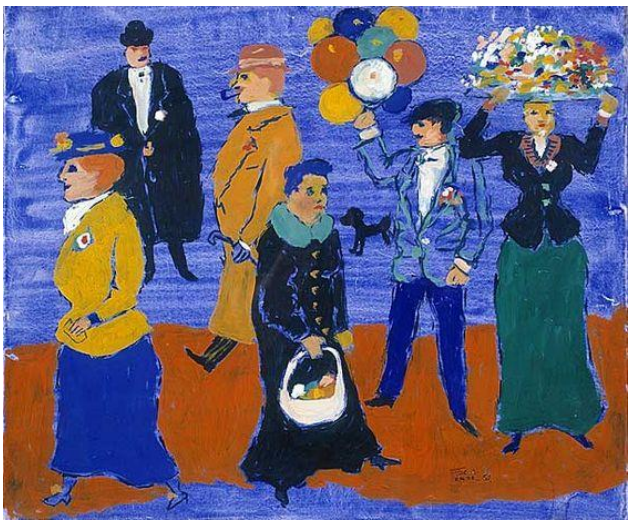
Matisse'in eserlerinde dikkat çeken yönü; gündelik nesneleri kendi bağlamından çıkararak yapay renk alanları yaratmasıdır. Öyle ki çoğu zaman nesneler soyut bir biçimlere dönüşerek kendi kimliklerini yitirirler. Bu bakımdan Fovist bir ressam olarak Matisse; perspektifi renk katmanlarıyla yok ederek sanatında yeni bir yaklaşım geliştirmiştir.

Resim 5. Henri Matisse, *Etrüsk Vazolu İç Mekan*, 1940, Tuval Üzerine Yağlıboya, 73.5 x 108 cm.

Henri Matisse'in eserlerinde uyguladığı kavramsal yaklaşımın Pop sanatının ortaya çıkmasında payı olduğu düşünülebilir. Matisse resimlerinde yaşadığı sürecin kültür imgelerinin bir sentezini yapmış ve sadeliğe ulaşmıştır. *Etrüsk Vazolu İç Mekan* isimli eserdeki görseller soyutlanmış ve nesnel kimliklerini neredeyse yitirmiştir. Eserdeki renkler yapay ve ışıklıdır. Kompozisyonların dağılımında belirli bir perspektif kuralının uygulandığı söylenemez. Matisse'in renk kurgusu ve biçimsel soyutlaması; Hockney gibi birçok sanatçıya ilham kaynağı olduğu söylenebilir.

Yapıtlarında renkçi ve biçimci bir anlayışta tuvallerine aktaran bir başka önemli sanatçı Fikret Mualla'dır. Fikret Mualla 1940'lı yıllardan itibaren Paris'te geçirdiği yılları ve yaşamın gerçeklerini popüler kültür imgesiyle bütünleştiren bir sanatçıdır. Paris'in banliyölerini, sokaklarını ve bohem çevresini eserlerine taşımıştır. O dönemin kültürel imgelerini soyutlayarak aktarmıştır.

Resim 6. Fikret Mualla, *Balon Satıcısı*, 1961, 55 x 65 cm.

Fikret Mualla'nın *Balon Satıcısı* isimli eserinde (tıpkı Matisse'in eserlerinde olduğu gibi) perspektif ve mekan algısı neredeyse yoktur. Bunun yerine renklerin lekesel etkileri ön plandadır. Eserde görüldüğü üzere mavi ve kırmızı renkler mekanda derinlik etkisini kırmıştır. Böylece sanatçı izleyiciyi figürlerin ifadelerine ve biçimlerine yönlendirmiştir. Karakterlerin biçimleri soyutlanmış ve yalınlaştırılmıştır. Karakterlerin biçimleri bozularak ifadeci bir üslup tercih edilmiştir. Sanatçı yapıtında yaşadığı kültürün çözümlemesini yapmış ve popüler kültür imgelerini aktarmıştır. Dolayısıyla gündelik nesneler sanatının birer parçasına dönüşmüştür.

David Hockney'in farklı dönemlerle ve sanatçılarla kurduğu ilişki; onun sanatında gelişim sağlamıştır. Geleneksel malzemelerden teknolojik aletlere kadar birçok farklı materyali sanatında bütünleştirmeyi başarmıştır. Öyle ki Rembrandt, Cezanne, Picasso, Henri Matisse ve Constable gibi farklı dönemlerdeki sanatçıların eserlerini inceleyerek kendi çizgisini bulduğu ileri sürülebilir. "Bir taraftan Hockney'nin kendisinin yaptığı yüzyıllardır değişmedi. Üzerinde çalıştığı tablet bilgisayar Constable ya da Cezanne'a kesinlikle yabancı gelecektir. Ancak, küçük, tanıdık bir alandan sonsuz taze ve farklı resimler yapmak öyle gelmeyecektir" (https://www.spectator.co.uk/article/i-think-ive-found-a-real-paradise-david-hockney-interviewed). Çünkü Hockney tıpkı Constable ile Cezanne gibi resimlerinde günlük olayları yorumlamıştır. Hockney teknolojiyi kullanarak yaptığı resimlerinde bile kavramsal çizgisini değiştirmemiştir. Yapıtlarında kendine özgü bütünselliğini farklı dönemlerde de koruyarak; gelenekseli ve çağdaşı aynı anda ele alabilmiştir. Bu yüzden Hockney araştırma kapsamına dahil edilmiş ve eser çözümlemelerine yer verilmiştir.

Sonuç

Araştırma kapsamında anlaşıldığı kadarıyla; David Hockney'in sanatındaki yaklaşım biçimleri gündelik nesneler üzerine gelişim göstermiştir. Hockney eserlerinde yaşamın anlık karelerine yer vermesiyle birlikte; toplum, sanat ve hayat üçleminde bir yönelim gösterdiğini kanıtlamıştır. Sanatçı her ne kadar Pop sanatıyla ilişkilendirilmiş olsa da sanatında geleneksel yaklaşımla çağdaş fikirleri yakınlaştırdığı anlaşılmıştır. *Sledmere'den York'a Giden Yol* ve *Boya Arabası* isimli eserleri bu kapsamda örnek olarak gösterilmiştir. Eser analizlerden yola çıkılarak sanatında; deneysel ve sorgulayıcı bir üslup özelliğinin öne çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu özellikler çağdaş sanatta hem malzemenin hem de kavramların birlikte ele alınmasına yardımcı olmuştur. Eserlerinde popüler kültürün; imge, kitle kültürü, malzeme, nesne, tekrar ve tüketim gibi konularını boya resmi ile yorumlamıştır. Bu durum boya resminin çağdaş sanatta yeni ve farklı imgelerle yorumlanmasına öncülük ettiği iddia edilebilir. Duchamp'la birlikte başlayan üretim nesnelerinin fikirsel tartışmasını Hockney; gündelik nesneler ile sorgulamıştır. Hockney'in eserlerindeki yapay renk ve leke değerleri tüketim toplumuna yönelik bir eleştiri olarak gelişmiştir. Böylece Duchamp, Warhol ve Hockney her ne kadar farklı üslup ve yaklaşımda eserler verseler de; fikirsel olarak aynı dili (eleştiri) konuşabilmişlerdir. Bu dil postmodern sürecin başlıca özelliği olmuştur. Kavram, fikir, kimlik ve eleştiri gibi olgular postmodernizmde en çok konuşalan ve tartışılan ifade biçimleri olarak değerlendirilmesinin sebebi budur. Yapılan sanat eserlerinin estetik beğeni algısı yerine; nesneler ve kişiler üzerinden eleştiri dili gelişmiştir. Böylece modernizmden farklı olarak postmodernizmde sanatçı geri çekilmiş; sanat eseri ve izleyici ilişkisi baskın hale gelmiştir.

Araştırmada gündelik nesneler ve popüler kültür ilişkisine açıklık getirmek için David Hockney örnek sanatçı olarak seçilmiştir. Andy Warhol, Roy Lichtenstein ve Claes Oldenburg gibi çağdaşları da gündelik nesneler üzerinden tüketim kültürüne yönelik eleştiriler yapmıştır. Ancak Hockney'in farklılığı; kullandığı malzemeden ziyade konularını sanat ve hayatla birleştirmesidir. Dolaysıyla izleyici Hockney'in eserlerine baktığında; sokağından evlerine kadar kendi yaşamından anlık izlenimleri edinebilmekte ve öz eleştirisini yapabilmektedir.

Sonuç olarak Hockney sanatıyla izleyiciye dönük bir ifade biçimi ortaya koymuştur. Sanatın; topluma ve hayata ne kadar yaklaşırsa o kadar geliştiği ve ilerlediği fikrini ileri sürmüştür. Sanatta bu bilincin yerleşmesine katkı sağladığı için; Hockney ve sanatı araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Kaynaklar

Ataseven, Serpil Yayman. Andy Warhol'un Resimlerinde Popüler Kültürün Etkisi. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi. 2017, Cilt 9, Sayı 16.

Blank, Jeremy. https://www.researchgate.net/publication/316165851. 10.05.2021.

Felsenthal, Daniel. https://www.villagevoice.com/2021/03/16/decades-of-drawing-reveal-a-quieter-david-hockney/. 9.05.2021.

Gayford, Martin. https://www.spectator.co.uk/article/i-think-ive-found-a-real-paradise-david-hockney-interviewed. 8.05.2021.

Hallett, Florence. https://www.theartsdesk.com/visual-arts/david-hockney-drawing-life-national-portrait-gallery-review-anatomy-love. 8.05.2021.

Kalfa, Zafer. Pop Art'ın Müjdecisi Olarak Kübizm. Akademik Sanat; Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi. Kış 2019, Cilt: 4, Sayı: 8.

Spiegelman, Willard. https://www.wsj.com/articles/david-hockney-drawing-from-life-review-a-lesson-in-aging-gracefully-11609588800. 8.05.2021.

Stephens, Chris ve Andrew Wilson. David Hockney. London: Tate Publishing Ltd, 2017.

Temel, Baybora. David Hockney'in Sanatında Ana Başlıklar. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Aralık 2014 Cilt: 16, Sayı: 2.

Tunç, Arif Ziya. Tüketici Toplumun Sanatı Pop-Art ve Kaynakları Açısından Kitle İletişim Araçları. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. 2003, Sayı 8.

Görsel Kaynaklar

Resim 1. Andy Warhol, *Yeşil Coca Cola Şişeleri*, Tuval üzerine akrilik, screenprint ve graphite kalem, 1962, 210.2 × 145.1 cm.

Erişim: 04.05.2021. https://artschaft.com/2018/04/21/andy-warhol-green-coca-cola-bottles-1962/

Resim 2. David Hockney, *Boya Arabası*, Fotoğrafik kolaj, 1985, 104,14x154,94 cm.

Erişim: 02.05.2021. https://www.hockney.com/works

Resim 3. David Hockney, *Otoportre*, Kağıt üzerine baskı, 1986, 55.6 × 21 cm.

Erişim: 03.05.2021. https://www.artsy.net/artwork/david-hockney-self-portrait

Resim 4. David Hockney, *Sledmere'den York'a Giden Yol*, Tuval Üzerine Yağlıboya, 1997, 121,92 x 152,4 cm.

Erişim: 04.05.2021. https://www.hockney.com/works/paintings

Resim 5. Henri Matisse, *Etrüsk Vazolu İç Mekan*, 1940, Tuval Üzerine Yağlıboya, 73.5 x 108 cm.

Erişim: 05.05.2021. https://www.artnews.com/art-news/reviews/matisse-junkies-rejoice-a-survey-of-grand-works-and-studio-relics-captivates-in-boston-8426/

Resim 6. Fikret Mualla, *Balon Satıcısı*, 1961, 55 x 65 cm.

Erişim: 05.05.2021. https://bayaiyi.com/fikret-mualla-sayginin-balon-saticisi-resmi/

Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

DAILY OBJECTS AND POPULAR CULTURE IMAGERIES IN DAVID HOCKNEY'S WORKS

Evrim ÖZESKİCİ

ABSTRACT

The aim of this research is to investigate the reasons why David Hockney addresses daily objects in his works. At the same time, it aims to reveal the nature of the relationship between popular culture and daily objects. Thus, the types of differences between Hockney and his contemporaries will be identified; while determining how pop artists reflect popular culture on their works. The scope of the research includes an analysis of David Hockney's works. By including works from artists such as Henri Mattise, Andy Warhol, and Fikret Mualla; their relation to the subject has been presented. The subject of this research bears importance in terms of providing a criticism of current issues that are based on daily objects in art. Therefore, the research is divided into artists and eras that can serve as a reference for daily objects and popular culture imageries. The research problems can be listed as: what are the characteristics that separate David Hockney from his contemporaries, why does David Hockney require daily objects in his art works? What is the nature of the relationship between daily objects and popular culture? Are daily objects in art a product of popular culture? In what context do the works of Hockney and Matisse show similarities? What is the connection between daily objects and Duchamp? Are daily objects in art a critique of modern art? It is expected that the answers to all these questions will shed a light on popular culture imageries and art today, along with David Hockney's works. Thus, once more, this study intends to create awareness to the association of "art and life," which is frequently used alongside modernism.

Keywords: Popular culture imageries, daily objects, David Hockney, mass culture, art and life